

Histories Krant

November \ december \ januari – 2025-2026

Driemaandelijks tijdschrift V.U.: Bart Blomme, Grasmarkt 61, 1000 Brussel. Afgiftekantoor: Antwerpen X, P 928058

BP
BELGIEN(N)-BELGIQUE
PB-PP|B-00000
bpost

Femke den Hollander

\ IN DEZE KRANT

Dag uit het leven van Gerda, voorzitter Heemkundige Kring Aartselaar — p. 2

Hoe sterke samenwerkingen verbinden — p. 3

Praktijktip: bouw aan een inclusieve erfgoedvereniging — p. 6

Over-dragers Jo en Tony — p. 7

Breng jij het Histories Festival mee op gang?

In het Internationaal Jaar van de Vrijwilliger keert het Histories Festival terug! 10 oktober 2026 wordt dé dag om boeiende erfgoedpraktijken van dichtbij te ontdekken, elkaar te ontmoeten en nieuwe, frisse ideeën op te doen. Wil jij daar mee je stempel op drukken?

Om het programma mee vorm te geven, zijn wij op zoek naar enthousiaste erfgoedvrijwilligers en -verenigingen die hun kennis, ervaring en passie

willen delen. Heb je een initiatief met een positieve maatschappelijke impact dat je wil voorstellen? Wil je erfgoedliefhebbers laten kennismaken met je erfgoedpraktijk tijdens een demonstratie? Of bezoekers met een workshop laten proeven van wat jou drijft? Dat kan!

Meld je aan via histories.pub/programma-festival en wie weet verover jij een plekje in het programma.

HISTORIES

Wist jij dat...

Het ritueel van nieuwjaarsbrieven al eeuwenlang bestaat? Zo stamt de oudste nieuwjaarsbrief uit 1589. De jonge Balthasar Moretus – ja, die van de bekende Antwerpse drukkersfamilie – schreef hem in het Latijn voor zijn grootvader. Zijn boodschap? Een wens voor vrede en veel cadeaus.

Familie

Eindejaar is de periode van de familiebijeenkomsten. Elke cultuur, religie én familie heeft zo zijn eigen gelegenheden en gebruiken om de winterdagen vorm te geven. Kerst is in Vlaanderen de meest voor de hand liggende, maar persoonlijk vind ik nieuwjaarszingen de leukste. Het is fijn om te lezen hoe Tony en Jo zulke bedelzangtradities nieuw leven inblazen.

Familie is voor iedereen anders. In enge zin zijn dat de mensen met wie je een bloedband hebt. Onze website familiegeschiedenis.be of de vrijwilligers van Familiekunde Vlaanderen helpen je graag je voorouders op te sporen.

Voor mensen met een migratie- of adoptieachtergrond is generaties teruggaan echter een moeilijke opgave. Er zijn weinig tot geen documenten voorhanden, terwijl je wortels leren kennen belangrijk is voor je identiteits- en persoonlijkheidsontwikkeling. Onze nieuwe collega Leen gaat hiermee aan de slag.

Voor anderen is 'familie' dan weer een beladen begrip, of een dat ruimer gaat dan identieke familienamen en gedeeld DNA. Zo lees je in ons dossier rond queergeschiedenis over 'gekozen' familieleden.

Wat je band ook is met wie je tot jouw familie rekent: vanuit Histories wensen we je warme, verbindende momenten toe.

— **Eva Wuyts (algemeen coördinator)**

Gerda, voorzitter van Heemkundige Kring Aartselaar

Sinds september 2024 staat Gerda Damen aan het roer van de heemkring in Aartselaar. Samen met haar leden zet ze zich in om het verleden van de gemeente levend te houden. Ze inventariseren alle voorwerpen in hun bezit en zoeken uit wat ze in handen hebben. We kregen een blik achter de schermen.

🕒 10.00

Gerda's dag begint met koffie en een warm onthaal. Als wij aankomen, staat ze al vrijwilligers te ontvangen. 'We zijn een hechte groep,' zegt ze. 'Iedereen heeft zijn eigen taak, maar samen zorgen we dat het erfgoed van Aartselaar bewaard blijft.'

🕒 11.00

Stapels dozen liggen klaar om geïnventariseerd te worden. Af en toe duikt een gift op, zoals oude wedstrijdbekers of vintage naaimachines. 'We maken altijd een selectie,' legt Gerda uit. 'Niet alles kan in ons archief blijven, enkel de stukken die typisch Aartselaars zijn.'

🕒 12.30

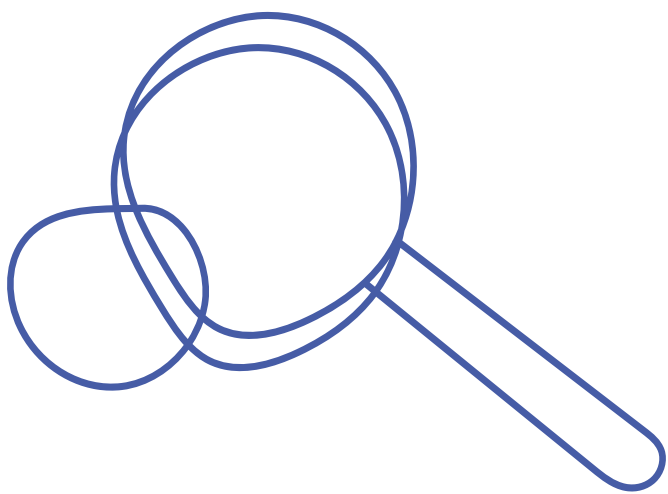
Mappen vol krantenartikels worden ingescand. 'Tegen oktober 2026 willen we die allemaal klaar hebben.' En dan begint het echte werk: de thematische archieven digitaliseren. 'Zo zullen alle documenten ook online per onderwerp terug te vinden zijn,' vult vrijwilliger Walter aan.

🕒 13.30

De vrijwilligers ronden stilaan hun werk af. Gerda kijkt tevreden rond: 'Elk voorwerp vertelt een eigen verhaal. Het is mooi om dat samen met zo'n gemotiveerd team te ontdekken. Dat is wat mijn werk zo bijzonder maakt.'

Vondsten, archieven en herinnering

Een veld, een vergeten vliegtuigcrash en een hoop vragen. Wat gebeurt er als heemkundigen en metaaldetectoristen hun kennis en tools samenbrengen? Oude sporen worden herontdekt, honderden vondsten verzameld en een vergeten verhaal krijgt opnieuw vorm - mét een blijvende impact voor de hele gemeenschap.

1965

Een veld in het gehucht Jeuk, in Gingelom, trok jarenlang de aandacht van een Poolse familie. Niemand wist waarom. Tot Kris Leenaerts van de Heemkundige Kring van Kuringen en metaaldetectorist Mario Raeymaekers van Hobby Archeologie Limburg de handen in elkaar sloegen. Het resultaat? Een groots onderzoeks- en herdenkingsproject rond een vergeten vliegtuigcrash uit 1965.

Het Poolse vliegtuig vervoerde in de jaren 1960 familieleden van Poolse arbeiders die werkten in Rijsel. Vier bemanningsleden kwamen om, passagiers waren er niet aan boord.

'Het voelde alsof de geschiedenis vergeten was, terwijl nabestaanden een plek misten om te herdenken.'

— Kris Leenaerts en Mario Raeymaekers

DETECTEREN EN DOCUMENTEREN

Metaaldetectoristen begonnen het veld zorgvuldig af te speuren. Ze vonden meer dan 300 onderdelen van het vliegtuig. Intussen verzamelde de heemkundige kring kaarten, foto's, gerechtelijke verslagen en beeldfragmenten. Ook internationale contacten hielpen het project vooruit. 'We schakelden collega-erfgoedverenigingen in uit het Verenigd Koninkrijk om het vliegtuigtype te identificeren,' zegt Kris.

VERHALEN RECONSTRUEREN

Dankzij deze informatie kon het verhaal van de crash worden gereconstrueerd, inclusief verdachte vluchtwijzigingen tijdens de Koude Oorlog.

Het mondde uit in een brochure, een tentoonstelling en een monument ter plaatse. 200 brochures werden uitgedeeld aan de leden van de heemkundige kring van Gingelom. Nabestaanden konden nu hun voorouders herdenken, en de gemeenschap meer leren over het ongeluk.

SAMEN WINNEN

Het project bewees hoe verschillende erfgoedgemeenschappen elkaar kunnen versterken en dat samenwerken meer oplevert dan individuele inspanningen. Door krachten te bundelen ontdekken erfgoedvrijwilligers nieuwe methodes, wisselen ze kennis uit en verrijken ze elkaars werk. Iedereen brengt expertise, tijd en passie. Het inspireert tot nadenken, verbinden en nieuwe initiatieven.

Kris en Mario getuigden op het vorig Histories Festival over dit samenwerkingsproject.

Medewerker in de kijker: Leen Van Bockstal

Leen Van Bockstal is onze nieuwe medewerker familiegeschiedenis. Ze begeleidt erfgoedvrijwilligers bij het opsporen van hun voorouders en het ontrafelen van hun verhalen. Voor Leen is genealogie meer dan archieven en documenten. Het is een zoektocht die verbindt, over generaties heen.

Hulp nodig bij het uitzoeken van je stamboom? Vind praktische tips en handvaten op [familiegeschiedenis.be](https://www.histories.be)

Wat bracht jou bij Histories?

Tijdens mijn opleiding geschiedenis ontwikkelde ik al een interesse voor onderzoek en verhalen van vroeger. Na twintig jaar in de sociale sector voelde ik dat het tijd was voor een nieuwe uitdaging, één waarin ik mijn oude passie voor geschiedenis opnieuw kon voeden.

Zelf heb ik ook mijn eigen familiegeschiedenis onderzocht. Die ervaring heeft me laten zien hoe betekenisvol zo'n zoektocht kan zijn en helpt me begrijpen wat vrijwilligers meemaken. Daarnaast hoop ik dat ik mijn inzichten uit de sociale sector, zoals het samenbrengen van mensen en ideeën, kan inzetten om anderen te inspireren in hun erfgoedwerk.

Zijn er projecten die je bijzonder aanspreken?

Het nieuwe project rond migratie en familiegeschiedenis. De samenleving wordt diverser en steeds meer mensen met een migratie- of adoptieachtergrond willen hun voorouders leren kennen. Vaak ligt de focus nog op geschreven bronnen, terwijl mondelinge bronnen minstens even waardevol zijn. Samen met erfgoedvrijwilligers, erfgoedcellen en andere partners willen we deze zoektocht zo goed mogelijk ondersteunen zodat mensen hun familiegeschiedenis in kaart kunnen brengen, ook over landsgrenzen heen.

Ik kijk er ook naar uit om het programma van het Histories Festival mee uit te werken. Het is een mooie kans om de verschillende erfgoedgemeenschappen in Vlaanderen en

Brussel beter te leren kennen en te ontdekken waar ze mee bezig zijn.

Wat vind je het fijnste aan je job?

Erfgoedvrijwilligers ontmoeten en vooral: luisteren naar hun noden. Het is bijzonder om te zien hoeveel zorg en passie ze steken in hun archieven en verhalen.

Er is veel interesse bij mensen van alle leeftijden om hun familiegeschiedenis te achterhalen. De uitdaging zit erin om nieuwe methodes te vinden om hen te ondersteunen. Het persoonlijke contact en samen zoeken naar oplossingen is dan ook cruciaal om mijn werk goed te kunnen doen. Het helpt mij om ons aanbod beter af te stemmen op wat vrijwilligers écht nodig hebben.

Wat brengt 2026 voor jou?

Samen met genealogen in gesprek gaan: 'Wat is er al? En wat is er nog nodig?' Soms gaat het om concrete hulp, soms ontdekken we samen nieuwe mogelijkheden en kijken we hoe Histories daarbij kan helpen. Ook in 2026 wil ik deze gesprekken laten groeien.

Tot slot: heb jij nog advies voor erfgoedvrijwilligers?

Genealogisch onderzoek kan een proces van lange adem zijn. Blijf volhouden, durf hulp aan te nemen en je vragen te stellen. Je weet nooit welke waardevolle connecties je onderweg tegenkomt.

Sporen van queeridentiteit

Al eeuwen maken queer personen deel uit van onze samenleving: hun levens en verhalen hebben een blijvende plaats in onze geschiedenis. Toch zijn hun verhalen vaak verloren gegaan of verzwegen. Ook jouw familieverleden kan sporen van queer voorouders bevatten.

Queer voorouders in jouw stamboom

Het dossier *Queeridentiteit door de eeuwen heen* op [familiegeschiedenis.be](https://www.familiegeschiedenis.be) helpt je die verhalen terugvinden

en beter begrijpen. Je verkent niet alleen hoe mensen hun queeridentiteit door de eeuwen heen invulden. Je grasduint er ook tussen tal van handige archieven, bronnen en lees- en luistertips waarmee je zelf aan de slag kan. Met persoonlijke levensverhalen en getuigenissen krijg je bovendien inspiratie om zelf verhalen op te sporen en zo je eigen genealogisch onderzoek te versterken. Ontdek het volledige dossier op: [histories.pub/queerdossier](https://www.histories.pub/queerdossier).

Onze vormingen

\ VORMINGSTRAJECT

Vrijwilligers rekruteren en motiveren

Hoe rekruteer je nieuwe erfgoedvrijwilligers? Hoe motiveer je die? En hoe maak je jouw erfgoedvereniging aantrekkelijk voor een jonger publiek? In vier interactieve sessies zoek je antwoorden op deze vragen.

🕒 Meerdere data

📍 West-Vlaanderen

\ WEBINAR

Zorg voor je papier: vermijd schade aan je collectie

Kom in dit webinar te weten hoe je jouw papieren erfgoed op een duurzame manier verzorgt. Leer waar papieren bronnen kwetsbaar voor zijn en hoe je schade herkent en voorkomt.

🕒 27-01-2026

📍 Online

\ WEBINAR

Op zoek naar de geschiedenis achter de Ferrariskaart

Ontdek hoe je onderzoek rond de Ferrariskaart opzet, hoe je relevante bronnen opspoot in lokale overheidsarchieven en hoe je ze inzet in je eigen historisch onderzoek.

🕒 28-01-2026

📍 Online

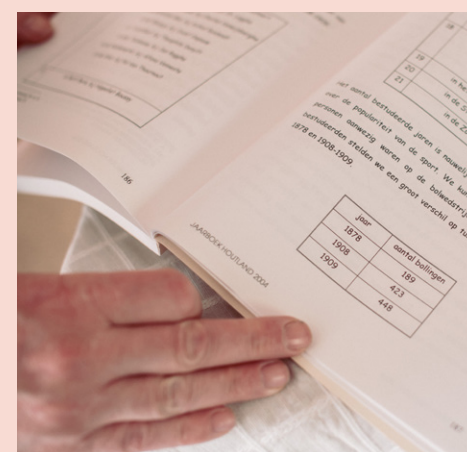
\ VORMING

Leren refereren: leg een stevige basis voor je onderzoek

Tijdens deze gratis vorming leer je correct naar bronnen verwijzen, voetnoten gebruiken en bibliografieën opstellen. Je oefent met concrete voorbeelden en gaat naar huis met praktische tips die je meteen kan toepassen in je eigen teksten.

🕒 04-02-2026

📍 Brussel

\ EVENEMENT

Studie- en netwerkdag voor erfgoedtijdschriften en jaarboeken

Hoe hou je periodieke publicaties betaalbaar? Hoe trek je jongere lezers aan? En hoe speel je in op digitale trends? Herken je deze vragen? Dan is dit iets voor jou!

🕒 28-02-2026

📍 Antwerpen

Ontdek al onze vormingen

Zo maak je jouw erfgoed- vereniging inclusief

Hoe zorg je dat vrijwilligers in maatschappelijk kwetsbare posities zich thuis voelen in jouw vereniging? Vrijwilligers zijn niet kwetsbaar op zich, maar hun situatie kan daar wel voor zorgen. Deze vrijwilligers verwelkomen heeft tal van voordelen. Je creëert nieuwe kansen en meer diversiteit binnen je vereniging. Ga aan de slag met deze 5 tips.

Tip 1: Maak afspraken

Een inclusieve werking begint bij duidelijke afspraken. Leg in je vrijwilligersbeleid niet alleen je richtlijnen vast over vergoedingen, maar ook over het onthaal, de begeleiding, verantwoordelijkheden en wat te doen bij ziekte. Zo verzeker je dat je iedereen gelijk behandelt.

Betrek je vrijwilligers bij het uitwerken van je beleid: dan voelen ze zich gehoord en gewaardeerd.

Tip 2: Leer van anderen

Zijn er organisaties in jouw buurt die al ervaring hebben met vrijwilligers in maatschappelijk kwetsbare posities? Werk samen!

Ze kunnen jouw vereniging helpen bij de rekrutering en begeleiding of met praktische ondersteuning. Door expertise te delen, versterk je elkaars werking.

Tip 3: Zorg voor de juiste begeleiding

Elke vrijwilliger brengt iets unieks mee. Het loont dus om je vrijwilligers goed te leren kennen: enkel zo kan je begeleiding op maat aanbieden die echt werkt. Een regelmatig gesprek of een babbel bij de koffie helpt om verwachtingen af te stemmen.

Tip 4: Geef je vrijwilligers genoeg kansen

Ga in gesprek: waarom wil hij of zij vrijwilligerswerk doen in jouw vereniging? Wat wil hij of zij graag doen of leren? Door je vrijwilligers inspraak te geven in hun takenpakket en ze aan te spreken op hun talenten, bloeit niet alleen de vrijwilliger maar ook je organisatie.

Tip 5: Ga er samen voor

Een inclusieve werking lukt alleen als je bestuur én vrijwilligers er samen achter staan. Communiceer waarom je kiest voor een diverse vrijwilligersploeg en hou de dialoog open. Stel vragen als: 'hoeveel vrijwilligers kunnen we goed begeleiden?' en 'kan mijn vereniging genoeg tijd, ondersteuning en flexibiliteit opbrengen?'

Inclusiviteit in je werking toepassen vraagt geduld en vertrouwen, maar levert veel op. Je omarmt nieuwe stemmen en maakt je werking toegankelijker voor een breed publiek.

Wil je zelf aan de slag?
Lees de volledige
praktijktip op onze
website:

➔ histories.pub/inclusie

\ NIEUWS

Nieuwe bron familiegeschiedenis.be

Baljuwsrekeningen geven een unieke kijk in het juridische leven tussen de 14de en 18de eeuw. Ze onthullen niet alleen namen en beroepen van inwoners, verdachten of getuigen, maar ook details over hun leefomstandigheden.

➔ histories.pub/baljuwsrekening

Registreer je activiteit voor Erfgoeddag

Wil jij tijdens Erfgoeddag een originele activiteit organiseren? Registreer deze dan voor 20 januari 2026 en zorg ervoor dat jouw initiatief een plekje krijgt in alle communicatiecampagnes. Zo bereik je een breed publiek, trek je meer deelnemers aan en zet je jouw vereniging in de kijker!

➔ faro.be/erfgoeddag/inschrijven

Doe jij mee met de Wéldoeners actie?

Met de Wéldoeners campagne van Radio 2 en Vlaams Steunpunt Vrijwilligerswerk kan je in maart de hele maand potentiële nieuwe medewerkers laten proeven van het vrijwilligersleven in jouw erfgoedvereniging. Publiceer je vacatures vanaf 5 januari.

➔ weldoeners.be

Snuister in het nieuwe collectievenster van de Vlaamse Erfgoedatabank

Van lokale topstukken tot verborgen parels: dit gebruiksvriendelijk platform bundelt erfgoedcollecties uit heel Vlaanderen op één plek.

➔ erfgoedatabank.be

Meer nieuws en recente ontwikkelingen op onze website: histories.be/nieuws

\ OVER-DRAGERS

Jo en Tony laten bedelliedereren opnieuw klinken

In de rubriek 'over-dragers' spreken we met en over dragers van rituelen, tradities of feesten. We noemen hen dragers, omdat ze hun praktijk in leven houden door die zelf uit te voeren en door ze op anderen over te dragen. Deze keer zijn Jo Boenders en Tony Vaessen, verzamelaars van bedelzangtradities, aan de beurt.

Van deur tot deur

Bedelzang: het is een eeuwenoude traditie. Kinderen trekken zingend van deur tot deur en krijgen snoep of kleingeld. Buiten het bekende Driekoningenlied leeft de traditie vandaag in Vlaanderen bijna uitsluitend in de Kempen. Daar is het nog springlevend, mede dankzij Jo en Tony.

Waar komt dit stukje erfgoed vandaan?

Wat ooit ontstond uit bittere noodzaak, is vandaag een vrolijk en speels gebruik. In de barre wintermaanden, toen voedsel schaars was, trokken mensen zingend langs de deuren. Ze hoopten op geld of een hap om te eten. 'Pas later namen kinderen het gebruik over en maakten ze er iets feestelijks van,' klinkt het bij Jo.

Verzamelen en bewaren

Jo en Tony zetten zich al jaren in om bedelliedereren te verzamelen, documenteren en toegankelijk te maken voor de huidige én toekomstige generatie. Samen brachten ze meer dan honderd liederen in kaart, van lokale klassiekers als Nieuwjaarse Zoete tot zeldzame varianten als Goriën.

De liederen worden niet alleen opgeschreven, ze worden ook ingezongen door kinderen en koren. Zo ontstaan opnames die via een bundel met QR-codes eenvoudig online te leren zijn. 'Niet alleen kinderen, maar ook nieuwkomers kunnen liedjes gemakkelijk terugvinden en op hun eigen tempo inoefenen,' vertelt Tony.

Gemeenschapsgevoel

Met hun rijke verzameling tonen de mannen hoe bedelzangtradities gemeenschappen en generaties samenbrengen. 'Het gaat niet alleen om het bewaren,' zegt Tony. 'Door ze zichtbaar en bruikbaar te maken, blijven ze springlevend en versterken ze sociale banden.'

Het duo speelt ook in op de veranderde samenleving en geeft de oude traditie een nieuwe adem in het digitale tijdperk. Iedereen kan nu hetzelfde gevoel van samenzijn ervaren, net als vroeger.

Meer dan erfgoed

Gemeenten ondersteunen de traditie, ouders begeleiden hun kinderen en burens delen gul snoep uit. Het resultaat is meer dan erfgoed. Zingen houdt een eeuwenoude praktijk levend.

Zet jij je, net als Jo en Tony, in om immaterieel erfgoed levend te houden? Dan is ons toekomstatelier op 31 januari iets voor jou. Schrijf je snel in:

➔ histories.pub/toekomstatelier

\ IN DE KIJKER

Jouw foto op deze pagina?

Stuur een foto van jouw activiteit met korte omschrijving naar nieuws@histories.be

De vrijwilligers van VOS Vlaamse Vredesvereniging vzw waken met zorg over de Heldenhuldezerkjes in Vlaanderen. Hier zie je vrijwilligster Linda Rennete aan het werk.

Patrick Huyghe, voorzitter van de Belgische krulbolbond, poseert met een bol in zijn hand. Een knipoog naar de statieportretten van vroegere krulbolkampioenen.

Na een jaar voorbereiding is in Rupelmonde een nieuwe reuzin geboren. Josée De Spiraal werd met veel trots gedoopt door de oud-leiding van Chiro De Spiraal, ter ere van hun 80-jarig bestaan.

Tijdens de YOUCA Action Day bij de Heemkring Dorp en Toren van Deerlijk leerde Amber heel wat bij over heemkundig onderzoek.

De herfst is de ideale periode om met je metaaldetector op pad te gaan. Deze metaaldetectoristen gingen alvast op zoek.

HISTORIES

Vlaanderen
verbeelding werkt

OP DE HOOGTE BLIJVEN?

Al meer dan 4.000 abonnees op onze maandelijkse nieuwsbrief boordevol erfgoednieuws. Kom jij er ook bij?

➔ histories.be/nieuwsbrief/

